



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio II. De remedijs naturalibus contra maleficia. §. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

Ad 3. Respondeo diabolum signis non esse alligatū naturaliter: sed mortaliter ex hypothesi, quod vult stare pactis conuentis. Nec verum est semper illum posse nocere sine signis magicis, saepe enim, immò ordinariè Deus permittit illum multa facere per maleficos, & signa malefica: quæ non permittit illum immediatè facere, unde non est absurdum existimare, quod quando Deus illum permisit, mediante signo nocere: non possit dæmon nocere signo destructo, quia Deus tunc videtur permissionem suam sic limitasse. Non tamen hinc sequitur Deum habere pactum cum dæmone, sicut nec Rex pactum haberet cum rebellibus, si ijs non resisteret cum filio suo rebellionem mouentibus, præsumptio quidem aliqua hinc in foro, vt vocant, fori nasceretur reuerà tamen pactum conuentum propterea nullum intercederet, sed permissio duntaxat & conuentiã probaretur.

Ad ult. Respond. Negatur consequentia, quia nemo scit, an Deus diabolo permisit nocere post signum destructum: & quia possumus ex frequenti experientiã colligere, vel Deum id ei non permisit, vel saltem reliquisse eius arbitrio, vt adhuc noceat, vel cesset nocere, si velit: idèò possumus hoc experiri & signum amouere. Recurrendum quidem ad Deum; sed non propterea prohibita sunt remedia humana. Porro ex his patet, quod cum signū amotum est, vtile etiam & licitum esse, illud comburere maximè igne benedicto, & in loco sacro: nam hæc loci & ignis circumstantia etiam dæmoni est odiosa & metuenda. Addit Zachar. vicecomes in actis exorcistæ complemento pag. 76. simul cum signo comburenda aliqua benedicta, vt ramos oliuarum, thus, hypericon, &c. quod

A mihi non probatur, vt superfluum, & de superstitione suspectum, cum sufficiat signi amotio & destructio.

SECTIO II.

De remedijs naturalibus contra maleficia. §. 1.



B **M**ULTA de his more suo Grillandus quæst. 2. a. num. 3. in cuius sententia quid vitandum docebunt sequentia. Theologi quidam vim omnem adimunt naturalibus medicamentis: medici plerique magnam nimis tribuunt; & quædam memorant, vt naturalia, quæ quibusdam queant esse suspecta, mihi pronuntiandum vetus N. L. de multis. Non assentior ijs, qui omnem omnino efficientiam rebus corporatis in dæmones tollunt; nec ijs etiam, qui directam vllam vim naturalem in dæmones concedunt, vt videntur concedere Faustus, Petr. Gregorius & alij: a sed ijs assentior, qui secundariam & indirectam tantum tribuunt, quæ sententia peritiorum medicorum & Theologorum fuit, vt Paris. lib. de vniuers. Dionys. Carthusianus in Tob. c. 8. Francis. Victor. relect. de Magia quæst. 6. Zacharia vicecomitis d. operis part. 1. tract. de remedijs corporalibus. Lulli libro 2. de quinta essent. Leuini Lemnij lib. 2. de occult. natur. mir. Francis. Vales. cap. 28. sacr. Philos. Bapt. Codronchi. Casalpini & aliorum mox citandorum: nulla enim naturalis corporeæ rei vis est, quæ dæmoni possit præualere, aut directè in illum aliquid agere; cui nulla super terram potestas est, quæ comparetur: qui factus est, vt nullum timeat. teste sacrâ Scripturâ. b Sed concurrente naturali, agente causâ supernaturali, Deo vel Angelo; agere res corporea potest

* Vid. relect. de Magia circa fin.

* Faustus
Ennetus
Pet. Gregorius
in Syn.
tur. Hist.
Georg. Problem.

* Iob. 4.
v. 24.

potest

potest in dæmonem, eumque pellere & etiam cruciare: verum tum agens primarium & directum, est supernaturalis illa causa: secundarium vero & indirectum est, corporeæ rei vis naturalis, illi à Deo initio creationis insita. Hoc ergo in sequentibus remedijs semper ante oculos habendum, nec eorum vis ulterius extendenda. Adscribam autem illa, vt mihi colligenti occurrerent. *Lapidibus & herbis*, vim aliquam tribuit canon. *dæmonum* 26. *questione septima*. Et sane de multis mox subiungam. radices varias commendat Ioseph. & in his *barus*, sed moduseuellendi, & alia quædam quæ addit suspectam rem reddunt, *lege libro octauo antiq. capite secundo*. & libro *septimo. belli iudaici. capite vigesimo tertio*. à *Thapsia*, dæmones fugari scribit apostata fidei Amatus Lutitanus in *Diocor. libro quarto*. Plinius dæmonum iudibrijs ardis, *peoni*, commendat, sed *n. gram libro vigesimo quinto, capite quarto*. Veneficia de pelli, *hami*, ramo ad valuas & fenestras posito, vt fama celebre, scribit Diolcorides, *libro primo cap. 110*. confirmat Bionis exemplum, sed *lauri additis folijs*, apud Illitrium, *in eius vita. Verbasum*, valde commendat botanographus Apuleius, *lib. de virtutibus herbar. capite 71*. Ouidius, libro sexto. Falter.

*Spinam, qua tristis pellere possit
A foribus noxas (hec erat alba) dedit.*

Moly seu *rutam agrestem*, multi ad hoc commendant, *Homer. in Odys. x.* & ibi *Didymus. Scholiast. in Plutum Aristophanis*, *Plinius libro vigesimo quinto. capite quarto*. *Scyllam* in limine ianux suspensam *Diolcor.* laudat *libro secundo. cap. 168*. pellem capitis lupini affixam villæ

A *valuis vel lupi rostrum* Plinius, *libro vigesimo capite nono*. Alyssum in domo appensum idem. *libro decimo tertio capite quarto*. Alij (apud Codronchum) plurimas alias herbas, *rutam Aristot. Problem. 34. Diolcor. & Plin.* Hypericon, quod ideo vocant fugam dæmonum: *verbenam*, quam ideo herbam sanctam veteres dixerunt, *Diolcor. lib. 4. cap. 96*. Herba Paridis semen non minus XX. diebus in pondere drachmæ quotidie illitum, *Pandectarius*. Antirrhini seu Lychnis agricæ ad collum appensio, *Matthiolus lib. 4. cap. 129*. Artemisia, *aut. lib. simplicium 25. capite decimo*. Abrotanum, *Plinius l. 21. ca. 2*. Mythridatium, Scordites, Centaurium, Sabina, palma Christi, Asteraticum quæ & Bubonion, Aristolochia, tusilago, *Diolcoridi & recentioribus*, & iisdem salua anethum, marrubium, feniculum, chamæpytis, quæ & lua, cyclaminum, allium, ruta capraria, & cupressus. Quinetiam in *humano sanguine*, vis aliqua naturalis indirecta inesse potest, vt menstruata muliere agros circumeunte noxia vermina necari césuere Dardani sectatores apud Columellâ. & Lud. Banairolus scribit, *Ennead. muliebri. cap. 2*. si menstruo cruore domus alicuius postes inungantur, dæmoniâcis Magorum artibus & inlidij aditum omnem præcludi; & apud Mich. Iselt. anno 1585. legitur, in Liuania fuisse locum, vbi nymbis, tonitruis ac tempestatibus dæmonia truculenter grassabantur, nisi in lacum quendam innocuus infantulorum cruor à rusticis infunderetur. Posterius hoc aperte Satanicum: priori aliquid phlyicum inesse potest, sed indirecte agens. Sed nō iniucudum erit si adscribam, ex Balduini Ronlai venatione nonnulla, quæ vel carminis elegatia, vel raritate matericæ, queant curiosum lectorem dele-

Hist. continuatio
nis Suci.

Etare, & si naturæ genius faueat, agrū
iuuare. De lupo, cecinit:

Plinius li.
20. cap. 9.

Nec rostrum virtute caret, nam munere
quodam

Natura arcano depellit fascina dira:

Si prius exsuccum fuerit: mox hinc fuit
olim

Antiqui villa portu praesigere.

Quid quod dura cutis rigida ceruice re-
uulsa

Tristia dicatur depellere fascina pos-
se?

Restat adeps pinus celebrem Saturnia
Iuno

Quem fecit populus, dum vincla ingalia
curat,

Et limit abductos vittis hoc vngue po-
tes,

Ante venit sponsus quam optata ad limi-
na sponsa:

Hinc quondam iuuenes illi, innuptaque
puella

Instituere lusus festos atque annua fe-
sta:

Quod lamius, stryibusq; feris quoque su-
stulit ansam

Turbandi nouiter nuptos, noxamque
ferendi,

Nomen & à facto sortita est Vuxia lu-
no.

Quid referam cades, aut quid data vul-
nera ferro?

Quidve cibus aliis dicam noua toxica
mixta?

Damon homo est homini, sic nos vasana
libido

Exagrans, semper trahit ad genus omne
malorum:

Sic Stryx dira c. u. os, & totos fascinat
amens

Artus, ac lento consumit corpora ta-
bo.

Horrendum facinus nimium, nil tale
verentes,

Promeritosue homines violenta obru-

dere morti,

Et spoliare bonis, sed magni rector olym-
pi

Antidotos homines docuit. Nam fronti
hyena

Noctuaga pellam perhibent arcere ve-
renda

Fascina si gestet quisquam, tacitus uere-
feruet:

Stercora qua reiecit violenta & morte
perempta,

Ossaque creduntur magicas depellere
fraudes.

Et confert catuli nigri tinxisse cruo-
re

Interiora domus, murosque obducere ru-
bro

Incrustamento, vel fel suspendere ti-
gnis.

Lichenes tumidos celeris dromada &
refecare

Conuenit, & siccos seruare cubilibus an-
plis,

Quod Strygibus fraudes adimant, & fa-
scina pellant.

Atque oculus dexter mustela includitur
auro,

Post veneris digitis aptatus, reddere tu-
ros

Dicitur à diris Lamius Strygibusque liga-
tos.

Creditur à multis tortui seruare leon-
Pars cauda prodesse visis quos fascina
vexant:

Fertur quod simili vi polleat vngula
pardis.

Idem Ronfleur, epistol. 22. conatur
ostendere curasini thuestris seu ona-
gri, nec non domestici, nulla nigredi-
ne aperi, vngula ad c. fascinationem
faciat: idque tribuit falaci animalis eius
naturæ, & ad illud maleficium restrin-
gendum censet, quo viri velut ligati
ad venerem inuiles redduntur, contra

hoc

Hæc de
hyena
sunt super-
stitiones
propriet
conditio-
nes reat
fuita hie
in zicri-
at Pli-
nius et
capit. 8.

in D
lothe

hoc mefificium hyenæ neruos in vino cum thure potos præscribit Plinius, d. capite octavo. item rubetæ ofsculum in potu additum, libro trigesimo secundo ca. quinto. & Lentopodij radicem appensam Dioscorid. libro quarto. capite 126. Q. Sammonicus Serenus, medicinæ capit. 58.

Præterea si forte premit strix atr a puellulol

Virosa immulgens ex sertis vbera labris.

Alli præcepit rundi; sententia Vestii, Qui Veteri etas expressit more Togatas.

Euonymus, in Thesaurio Medico ca. de solidis quibusdam, &c. docet confectionem electuarij ex argenti viui pulueribus conficiendi, quod fascino aduerfetur. Marbodeus Gallus a multa de lapidibus differens, inter cætera, de Adamante.

Et noctis lemures, & somnia vana repellit.

Thetel Iudæus, li. de sculpturis, eandem vim tribuit, Chrysolitbo, mulieris figura naturaliter formato: sed & Marbodeus, de eodem:

Esse phylacterium fixus perhibetur in auro

Contra nocturnos fortis turela timores,

Pertusus setis straiiciatur a selli,

Damonas extirret, & eos agitare putatur,

Traiectum lauo decet hunc gustare lacteo.

Quid corallium:

Vmbra demoniacæ & Thessala monstra repellit.

Quid gagates:

Idem demonibus contrarius esse putatur,

Vincit prestigias & carmina dnare soluit.

A Contra maleficos omnes morbos prodesse tradunt Dioscor. lib. 5. ca. 103. Plinius, lib. 25. cap. 10. & Mesue ad hoc laudat oleum quoddam ex Gagate, quod sacrum, vocant.

Quid iaspis?

Et, sicut perhibent, phantasmata noxia pellit,

Quid onyx?

In somnes lemures, & tristia cuncta repellit,

B Sic vulgo legitur, sed sensum membranæ contrarium exhibent:

In somno lemures, & tristia cuncta figurat.

Sane maleficam eius vim ipsemet indicat Marbodeus, ca. de Sardio, cum scribit præsentem Sardyæ Onyem nocere non posse, de Aërite, & smaragdo Codronchus idem probat. Georg. Villichius, de cameleonte:

C Cammel. onris hepar tostum micromantica pellit

Appensum collo. De asino,

Infantum cunas pellis villosa defendit,

Horrisicosque metus pellit & ista simul.

D In Nili flumine lapillum inueniri, qui quam primum energumeni naribus apponitur, dæmonem extrahat, ex Thrasillo scribit Stobæus.

Marcellus Empir. lib. de medicina c. 20. potionem præscribit contra cuncta in cibo & potu sumpta maleficia quæ ab illo peti potest: contra equorum fascinationes quasdam suffumigationes præscribit Renat. Vegetius,

E lib. 3. Vetermaria cap. 74. Sane suffitibus dæmones expelli de corporibus, censuere Iudæi & Gentiles: teste Iustino mart. cont. Tripb. & Thargum.

Chal. Cant. 4. v. 6. De hyperici suffitu id testantur Lullus, libro primo de quint.

FFFFF 2

essent.

in Daft
lothica.

in παν
τοπικω.

essent. & Mathiolus, in *Diosc.* & facti-
tane nostri exorcistæ teste Mengo *Fla-*
gel. demon. ex. 3. 4. & 6. & qui modos
compositionesque describit Zacharias
vicecomes complementi artis exor-
cisticæ part. 1. cætera à reliquis, qui Æ-
sculapidarum de gente, nos medici-
nam corporum non profitemur. Ani-
marum medici vtinam simus, summi
illius archiatri qui viuificat mortuos
idonea instrumenta. Theologis pla-
cuit estque verissimum, corporeas res
in naturam intellectualem & immor-
talē, qualis est dæmonum, nihil posse,
quare censent cum Angelo *e*, lapides,
herbas, particulas animantium, & a-
lias medicinas directe & proxime ni-
hil in dæmones operari: indirecte ta-
men & mediate iuuare contra eius co-
natus maleficos, eo quod impediunt,
vel auferunt dispositiones illas, qui-
bus dæmon vsus fuit, ob naturalem
habitum corporis illius quem vexat,
vel saltem inuitatus aut aditus. ratio-
ne influxus aliorum, vt de Lunatico
Euangelico Origenes & Hieronymus
censuere *d*, vel ratione complexionis
atrabilariæ, & similibus causarum,
consideratio ista dispositionum vel a-
micarum, vel odiosarum dæmoni (o-
diosæ fuere in his duabus Iosephi &
Tobiæ narrationibus) magis consen-
tanea est philosophiæ, quam quod
Drusus opinatur dæmonem fugatum
dumtaxat ratione symboli & signifi-
cationis per Hepar & cor illud repræ-
sentati, si dæmon dumtaxat vsus fuit
efficacitate agentis naturalis, nec de
suo addit malitiæ aliquid artificiosa
commixtione, vel industria sibi nota
& hominibus incognita, vel fractura
& continui solutione, vel detortione
occulta: tunc posset fieri, vt totum
maleficium naturalibus, quæ medi-
corum ars approbat, remedijs tolle-

A. retur. Sic interpretor sententiam Ra-
chardi Mediuillani, qui censet ma-
leficium naturalibus remedijs aliquan-
do in totum superari posse *e*. Si verò
quid huiusmodi immiscuit (vt solet)
remedia hæc naturalia ex parte po-
terunt iuuare, in totum iuuare non
poterunt, ratio diuersitatis est, quia
priori casu poterunt illæ dispositio-
nes in totum illi, quibus dæmon v-
tebatur: posteriore possunt ex parte
tantum tolli, vel ad tempus impediri,
& sic etiam actio dæmonis priori casu
in totum tollitur, posteriore remitti-
tur dumtaxat & ad tempus impedi-
tur. Deinde dæmon, etiam si vsus sit
solis venenis naturalibus, solet non-
nunquam, vt potest, vim remediorum
naturalium debilitare, & impedire
quando Deus permittit: raro etiam
medici possunt conijcere quibus me-
dijs naturalibus ille ad nocendum sit
vsus: ita sit vt raro, immo vix vnquam
maleficia naturalibus remedijs peni-
tus tollantur.

Hæc causa est, cur plerique Do-
ctores communiter negarint mor-
bos ex maleficio naturalibus reme-
dijs tolli: sed communiter affirmant
à magis alio maleficio sanari *f*. Et
propter hanc disquisitionum alte-
rationem canones permittunt ener-
gumenis lapides vel herbas portare,
absque incantatione, *cap. vltim. 26.*
questio. 27. Propterea etiam in adhi-
bendis naturalibus remedijs hoc ob-
seruandum, vt consideretur, an con-
tra dispositiones, quibus dæmon gau-
det, & vt consuevit, in hominibus læ-
dendis vexandisque, virium aliquid
obtineant: quod si deprehendatur,
(vt constat de peoniæ radice, ruta, &
musica, & callyonimi piscis recino-
re) tum iudicandum; ijs citra supersti-

e in verb.
supersti-
tio qu. 6.

d Orig. in
Mat. 17.
racl. 3.
Hier. c. 4.

e in a. d. 3.
1. 8.

f sic Albo-
rus Magi-
in Luc. 11.
9. Paul.
Burgens.
in 1. Reg.
16. Pel-
tus Gal-
Paris. de
gel. qua-
ritas lo-
quitur
Bispa-
Dub. 7.
Gall. 4.
n. 4. & 5.

tionem

tionem uti licere. Vide quæ de his non omnino indiligenter dicta. lib. 2. qu. 30. sect. 3. §. 2. Sed quia post priorem editionem quædam didici in libris Hippocratidarum, ea nunc exhibeo publicæ omnium utilitati.

Naturalia hæc remedia vel pertinent ad morbi indagacionem, vtrum sit maleficus necne & vocatur hæc pars *De signis seu indicij*: vel pertinet ad morbi sanationem, & nuncupatur proprie, *de remedijs*. ideo nobis de vtraque agendum.

§ 1. De signis & indicij malefici morbi.

Priorem quæ ad indicia spectat, ex parte discutiunt exorcistæ quidam, sed plenius medici. Exorcistarum indicia proponit liber sacerdotalis Sammarini. Medicorum Bapt. Codronchus.

Sammaricus, l. p. Sacerdotalis tract. de exorcismo, sic scribit. cap. 3. De signis, quibus aliquis cognoscitur esse demoniacus, legitur, quod si quis non potest continuare esum carnis hadina per dies triginta, quod talis iudicatur demoniacus. Hæreo nam hoc indicium probum ad epilepticorum affectionem detegendam, non verò enegumenorum: qui plerique epileptici non sunt. Addit, aliqui demoniaci habent oculos terribiles, & demones membra eorum & corpus destruunt miserabiliter, & interficiunt, nisi eis subueniatur. Aliqui fingunt se esse fatuos & semper arguentur.

Sed discoperiuntur & cognoscuntur; si nolunt dicere psalmum, Miserere mei Deus. & Qui habitat, aut Euangel. S. Ioan. In principio erat verbum, & similia sancta. Est etiam magnum signum, quando loquuntur sermonem alienum à patria sua, si non fuerunt extra patriam (clarius diceret, quam ante morbum non didicerant) & quando per se illiterati idiotæ loquuntur liberaliter & congruenter, aut etiam cantant musici aliter, aut quando di-

A cunt aliquid, quod ipsa nunquam dicere sciussent. Aliqui etiam demoniaci sunt muti & stupidi. Aliud quoque signum est, quod eis superueniant terrores: & cito recedunt. Potissimum autem cognoscitur, quis esset demoniacus, si quando leguntur exorcismi, conturbatur: & hoc signum est presentis Diaboli.

B Cætera signa etiam ante coniurationem seruiunt, hoc vltimum inter coniurandum, quo tempore alia quoque animaduertenda, ut idem scribi cap. 6. Quando sacerdos ponit manum super caput energumeni, tunc aliqui, sentiunt sub manu rem frigidissimam, tanquam glaciem. Aliquibus descendit ventus per humeros & renes, qui est frigidissimus. Aliquibus caput in immensum aggrauatur.

C Aliquibus cerebrum constringitur, & perforatur: sicut si gladio percuteretur. Aliquibus inflammatur caput & facies, & aliquando tota persona, ac si esset vapor ignis. Aliquibus febris immensa cum dolore capitis euenit & totum corpus extenuatur & tangitur: Sed omnia ista accidentia parum durant, quia coniuratio tollit demonis vigorem. Aliquibus constringitur guttur, adeo, quod videntur strangulari, aliquibus ad orificium stomachi mouetur quedam res ad modum pile, ac si essent vermes, ac formica, aut rana: quibusdam accidit vomitus magnus stomachi. Aliquibus maxima tortura in visceribus: Nonnullis venter vehementer inflatur. Quibusdam constringitur cor, ac si intolerabiliter feriretur. Ostenditur etiam demon in aliqua corporis parte palpitando, sicut piscis, aut in modum formicarum. Aliquando pertransit à capite vsque ad digitos pedum, sicut ventus, & e contra. Ultra ista signa, complura alia practicando videbis, quia diuersi demones faciunt diuersa signa.

Quoad.

Quoad signa quo quis aliter dignoscitur esse maleficio laesus, hæc scribit, cap. 4. Aliqui maleficiati habent colorem faciei cedrinum, aliqui oculos constrictos, & omnia eorum membra videntur ligata: & habent humeros desiccos. Duo autem potissima signa sunt, constrictio cordis, & oris stomachali, & quando videtur eis, quod habent vnum bonum super stomachum. Aliqui habent puncturas in corde, tanquam si aculus esset punctum. Aliqui videntur sibi cor corrodere. Aliqui habent magnum dolorem in corde aut reibus: & videtur eis, quod talia membra à canibus lacerentur. Aliquibus videtur balus in gutture ascendens & descendens. Quibusdam ligata est vena generationis. Aliqui habent stomachum ita dispositum, quod emittunt per vomitum quicquid comedunt & bibunt (hoc signum leuissimum est, & nullum nisi alia accedant) Aliquibus per ventrem discurret ventus frigidissimus, aut tanquam flamma ignis. Aliquibus signum est ex indigestione cibi, & potissimum quando medicina applicata nihil profuit infirmo. Aliquibus est circa collum continua pulsatio, qua videtur tremorem inferre.]

His plura ponit Zacharias Vicecomes in complemento exorcisticae p. 1. doctrina scribam verba, in usum pauperiorum libris carentium. Dæmoniaci simpliciter signa sunt. 1. linguam nigram & tumidam multoties Dæmoniacus de ore multoties contra naturam profert: inflatur guttur, vel dstringitur angust, ita ut videatur velle strangulari, sed tamen in suum pristinum statum redit. 2. plorant dæmoniaci nescientes quid plorent. 3. cum ira & contentione respondunt interrogantibus. 4. quandoque etiam coacti ut loquantur, nolunt loqui

5. claudunt dentes, & nolunt comedere. 6. homines odio prosequuntur. 7. Multa dicunt, ex quibus minime dignoscitur, quid velint iniurere. 8. opprimuntur sapore graui. 9. remanent tanquam sensibus destituti. 10. Seipsos pugnis percunt, & vestes lacerant, & capillos. 11. Terribiles habent oculos & horribiles. 12. Terrore repentino afficiuntur, & confestim terror ille recedit. 13. Diuersorum animalium voces imitantur, & sic audiuntur rugitus leonum, balatus ouium, bouum mugitus, latratus canum, porcorum gurguritus & similia. 14. Scrident dentibus & spumant, & signa alia ostendunt tanquam canes rabidi. 15. multoties exponunt se præcipitijs. 16. discurret aliquando per eorum corpora, igneus vel glacialis vapor. 17. Sentiant per corpus signa, tanquam formicas discurrentes, ranas saltantes, viperas serpentes, pisces natantes, muscas volantes & similia. 18. varia præter naturam vident & audiunt. 19. Sentiant sub manu sacra capiti superposita, vel ex sacra lectione quid frigidissimum, vel calidissimum, vel graue. 20.

Clamant cum aliquas Sanctorum reliquias capiti superponis, etiam occultes & dicunt, auferre istas à me, quoniam male oleni vel sunt nimis graues: aut efflant, aut circumuoluunt caput, aut ipsas reliquias proicere student, aut contra ministrum & astantes se iratos ostendunt, & similia. 21. Omnia spiritalia odio habent, à facie sacerdotum, & præcipue Exorcistarum fugiunt, in Ecclesiam ingredi nolunt: & si ingrediuntur, ab ea statim fugere procurant: vel corona, vel spiritalium librorum rader: cuncta benedicta, Sanctorumque imagines, & maxime crucifixi nolunt inspicere, nec deosculari: imo proiciunt, & in hac omnia conspiciunt. 2. 2. Sacra verba profere negligunt,

gunt, qualia sunt. Miserere mei Deus: Qui habitat in adiutorio altissimi. Magnificat anima mea Dominum. In principio erat verbum, & similia. Et si ea pronunciauerint balbutire student, vel verba corrumpunt, tadium graue demonstrant, tandem ea perficere non possunt. ita vt palam se demoniacos ostendant. 23. Sentiant in aliqua corporis sui parte dolorem, & si super eam signum sanctae crucis feceris, statim per corporis membra fugiet: sed si eadem dolori locum praecipuum assignaueris, in ea corporis parte, in qua uolueris, signo sanctae Crucis patientia & perseverantia antabis. 24. Cum super demoniacos Euangelia, Passionem Iesu Christi, Coniurationes, & similia legeris conturbabuntur, sensus occupabunt, emolera biles etiam in illis anxietates, ac inflationes, vel guttas sudoris defluentes conspicies. Insuper stridores ad caelum usque mittent, prosterneant se ac similia facient. 25. Cum audieris idiotas & ignaros litterarum, interpretari difficilia, aliorum manifestare secreta, pulsare, vel musicaliter canere, aliqua praedicare, loqui varijs linguis, & (vt verbo concludam) supernaturalia facere, absque dubio signum erit diabolicae praesentiae. Animaduertendum tamen quod supradicta signa omnia possunt etiam concurrere in Dæmoniaco maleficiato, & quaedam, maxime priora in simplicitate maleficiato; de quo mox quindecim signa idem Zacharias ponit.

Verum ista & alia longe exactius collecta, & experientia comperta fuerunt à Codroncho, lib. 3. de morb. venef. cap. 13. docet signa hæc vel communia esse cunctis maleficijs, vel peculiaribus quibusdam. Communia ducit à causa morbi, & à comitantibus morbum. Signa à causa tradit, vt si morbus ceperit ex intensissimo alicuius a-

A more, vel irrationali seu iniquo in aliquem odio, si ex maledictis vel minis alicuius malefici, si instrumenta maleficijs sunt inuenta, qualia nos multa commemorauimus, & refert Andree Cæsalpin. de inuestigat. demon. cap. 22.

A concomitantibus morbum sunt paroxysmi, & remedia iuuantia vel lædencia: & communia signa sunt: primo quod morbi maleficio illati ægerime cognoscuntur, ita vt medici in ijs hæsitent, & ambigunt huc illuc animo agitentur, nec certi quidquam de illis audeant proferre. 2. quod remedijs ex arte adhibitis, morbus se non remittat, sed potius exasperetur & augetur. 3. quod more naturalium morborum, non crescat paulatim; sed frequenter statim ab initio, nullis peccantibus humoribus in causa existentibus cum grauissimis symptomatibus & doloribus se morbus prodat. 4. quod valde inconstans sit morbus, & licet periodicorum naturam referat, raro tamen periodos seruet: & licet similis videatur naturalibus morbis, in multis tamen diferepet. 5. multoties, licet ægotans grauissimè doleat, in qua tamen parte doleat, nequeat referre. 6. interdum ægri suspiria (quæ luctuosa vocant) absque manifesta causa emittunt. 7. aliquibus appetitus rejicitur, aliqui cibos reuomunt, & ventriculum ita male affectum habent, vt & sapius astrictione laborent, vel etiam pondus in ipso quoddam, quin & rem aliquam per oelophagum modò ascendere, modò descendere percipiant, & si in superiorem partem delatum deglutire conentur, omnem operam ludant, re ipsa mox sponte deficiente. 8. in regione cordis puncturum dolorem percipiunt. adeo vt ipsum

aliquan-

aliquando lacerari asserant. 9. In quibusdam circa collum arteriæ manifeste pulsare, & quasi tremere deprehenduntur. 10. alij sauo colli seu renum dolore cruciantur, vel circa ventrem inferiorem torsiones acerbissimas, & saepe flatum quendam frigidissimum per ventrem permeantem, & citò redeuntem, vel vaporem uti flammam ignis calidissimum, simili modo illos infestantem percipiunt. 11. Quidam ad venerem impotentes redduntur. 12. consuevere quidam leuibus sudoribus præcipue circa noctem corripit, quamuis tempore & aura frigidiore. 13. alij videntur habere particulas corporis veluti nexibus deligatas. 14. morbi quibus laborant veneficio sæli, sunt ut plurimum totius corporis quædam extenuatio, & macies, & virium imbecillitas, cum summo languore, mentis stupiditas quædam; varia melancholica deliria, diuersa febrium genera medicis multum negotij exhibentia, motus quidam conuulsui, vnde epileptici videantur, membrorum quædam rigiditas speciem conuulsionis præ se ferens. aliquando omnes capitis partes tumescunt, aut talem circa totum corpus lassitudinem percipiunt, ut vix vilo pacto mouere se possint. Plerumque tota cutis, sed ut plurimum faciei, flauo seu cinereo colore suffunditur. Aliqui habent oculorum palpebras ita adstrictas, ut eas vix aperire possint. oculi sunt perlucidi & transparentes. sicut cercopithecorum. Nonnunquam quædam spectra vel nebuculam inspicere videntur, & nonnulli toruè intuentur.

15. Cognoscuntur experimentis quibusdam. Nam veneficio affecti faciem Sacerdotis vix adspicere valent, nec oculi, intentis vilo modo, album oculorum varijs modis mutatur. Ægrotan-

A tes, cum instrumenta comburuntur, solent in deterius mutari, vel noxam quandam recipere maiorem, vel minore pro ratione leuioris vel sauioris veneficij, ita ut quandoque formidabiles clamores & mugitus cogantur emittere: quod si nullam mutationem, vel læsionem percipiant, erit de salute ægri bene sperandum, paruo negotio bonæ valetudini restituum.

B Adde si forte veneficus ad visendum ægrotum accedat, statim infirmus ingenti molestia afficitur, aliquo terrore seu tremore corripitur, si sit puer, statim plorat, oculi ad fulcum colorem mutantur, vel alia notatu digna in ægrotis mutatio obseruatur. Denique quando pro curatione morbi, quædam linimenta sacra ad oculos, aures, frontem, & quædam alias partes sacerdos adhibet, si in partibus illis sudor, vel aliqua alia mutatio appareat, signum est veneficij.

C His subdit Codronchus, non esse necesse, ut omnia hæc signa in ægro inueniantur, sed sufficere si aliqua pro diuersitate morbi seu maleficij.

D Hæc communia, peculiaria verò possessionis dæmonum maleficio inducta signa esse difficilia cognitu, quando dæmon maleficio immisus immiscet se substantiæ, alicui immundæ aliunde in corpus ægri intromissæ; vel ex proprijs ægri humoribus genitæ: nam quamdiu hæc substantia in aliqua corporis parte latitat, saepe, præter illius particula affectum naturalem functiones lædentem, nihil aliud se manifestat. Plerisque tamen horum prauæ sunt imaginationes, præcipue in somnis, quæ dæmonem produunt: quod tamen indicium solum non sufficit, quoniam hæc eadem saepe melancholicis accidere consueuerunt.

Verum

Verum spiritu locum mutante quē prius infedit, res paulo clarius deprehenditur. primo, si, tanquam animatum quid, corpus res illa perambulet: ita, vt obsessi sentiant sibi veluti formicas sub cute reptantes. secundo, si partes quas petit, quadam palpitatione commouet. tertio, si puncturis quibusdam molestiam grauem infert. quarto, si velut flatus à capite ad pedes descendit, & iterum à pedibus ad caput ascendens resilit. quinto, si vesicula in lingua excitetur, quæ confestim euanescat: vel plures appareant minutis granulis similes, ex quibus etiam multitudo inhabitantium spirituum arguitur. sexto, si ad gulam dumtaxat ascendens, eam tumefaciat, & siccam tussiculam excitet. septimo, si linguam petens, aut contorquens, inflat, vel impellit ad loquendum non obsessi: sed dæmonis ipsius conceptus, vel si ingentu oris hiatus linguam exerat. octauo, si in dorso sensum præbeat aquæ frigidissimæ, quati confertim per dorsum defusa, & sursum ac deorsum percurrentis. nono, certiora adhuc signa sunt, quando alienis ægro incognitis linguis loquuntur, vel alios talia loquentes intelligunt, vel cum rudes sint, de arduis & sublimibus quæstionibus differunt: vel renunciant occulta, aut iam pridem oblita, futura, vel arcana conscientiæ, vt peccata imaginationesve assistentium, vel eos conuictijs sine causa proscindunt: aut ita furijs agitantur, vt à multis validis hominibus nequeant ligari vel coerceri.

Quidam etiam cum à defatigatione vexationis conquiescunt, narrant se vocem quidem dæmonis intra ipsos loquentis sentire, sed sententiam verborum percipere non posse, vt pote quibus mentis functio sit quasi

A ligata. Alij si interrogentur, quid egerint, vel dixerint fatentur se nihil eorum postea meminisse. Quidam censent signum esse indubitatum & inseparabile, cum ægri arcentur à diuino cultu, ita vt nullatenus aqua benedicta seipsos aspergere, neque audire, neque proferre diuina verba queant: si vero vi adigantur caremonias Ecclesiæ peragere, vel diuinis officijs, ac potissimum sanctissimo altaris sacrificio, interesse, tunc vehementius longe vexantur, & iisdem cum mente constant, testantur optare se quidem hæc omnia facere, & interesse, & sacramentum rerum auxilium desiderare, sed esse quiddam in ipsis quod magnopere impediatur. Sunt denique qui propter incontinentiam dæmoni omnino parent, & ideo vexari quidem desinunt, sed ministri fiunt & patratores multorum facinorum. Quinetiam sunt, qui sic ad desperationem aliquando inducuntur, vt nonnunquam sibi ipsis manus inferant.

10. Prætermitto effectus, qui pro signis esse possunt: qui in S.S. habentur, vt cunctis notos, nepe quod aliquando ægri fiant lunatici, muti, surdi, cæci, strideant dentibus, illidantur in terram, exarescant, discurrant nudi, se & alios lacerent, habitent in sepulchris, proieciantur in aquam vel ignem, & alias grauissimas & incurabiles affectiones perpetiantur.

11. Ad deprehendum vtum æger sit energumenus. solent facere sequentia: schedulam aliquam sacra Dei verba continentem, reliquias sanctorum, vel agnum cereum benedictum, vel quid aliud sacramentum latenter ægro applicant. Sacerdos capiti energumeni manum & stolam imponit, sacra profert verba: ad ea æger tremere & horrere incipit, & præ dolore mul-

tos motus inconditos edere, multaque inuitata & dicere, & facere. Si dæmon caput petierit, grauantur & punguntur acrius in capite, vel caput vna cum facie rubore & calore quodam igneo perfunditur, si oculos petijt, eos distorquet, si dorsum, conuulsiones membrorum, antrorsum & retrorsum adducit: aliquando toto corpore rigentes & inflexibiles adeo reddit, vt nulla vi allata flecti possint, aliquando velut mortui corruunt, ac si laborarent tertia epilepsie specie, aura quadam in caput irruente, & ad imperium sacerdotis eleuantur aura remeante, vnde discessit.

Si fauces petat, adeo constringuntur, vt strangulari videantur. Si in partes nobiliores feratur, vt prope cor aut pulmonem, anhelationes, palpitationes ac syncopas excitat. Ad ventriculum si tendat, mouet singultus ac vomitus, vt aliquando cibum assumere nequeant vel assumptum continere: motum eiusdem rei adinstar parua pilæ circa os ventriculi, nec non rugitus & alias voces absonas excitat, & circa præcordia tonfiones vel flatus. Cognoscuntur etiam aliquando quibusdam suffitibus ex sulphure, aut alijs rebus fortis odoris (de quibus postea.) Sunt qui scribant eos odore rosarum adeo offendi, vt ne cogi quidem possint, iuxta rosarium transire. Interrogandi quoque sunt ægri, num illis dæmon ante obsessionem in aliqua forma se conspiciendum præbuerit? Etenim *antequam* (ait Sammarinus) *Diabolus humana corpora ingrediatur, quasi semper, primo apparet ei in effigie alicuius hominis, qui mala morte est defunctus, aut representat aliquem suum consanguineum: aut apparet illi in effigie alicuius animalis terribilis, vel horribilis. & si videtur, quod subito dispareat,*

A *ingreditur tamen subito in eum, & hoc vt plurimum accidit in nocte, & in locis opacis & obscuris. Aliqui etiam intrant per os & nares in modum venti aut per modum vnius maris. Aliquibus etiam dormientibus dæmones tale somnium immiserunt: quod videlicet eis videbatur, quod dæmon post eos curreat, qui euigilantes sunt inuenti cum talibus signis dæmoniacorum. Aliquando etiam ingrediuntur, percutiendo collum, aut alia membra eorum.]*
B *d. p. z. de exorcism. in princip. & hæc eadem alijs verbis tradit Codronchus d. loco.*

§. 3. *Posteriorem partem quæ de remedijs est naturalibus ab ijs petere cogor quorum hæc professio est, medicos dico. Inter quos primo loco occurrit Codronchus, qui quadam prius communia contra omne maleficium proponit, postea ad peculiaria quædam descendit. Principio (vt eius dicta summatim comprehendam) docet, quosdam præscribere vomitoria, balnea, linimenta, suffumigia, & similia: Sed in his facile offendi, & periculum ægris creari, nisi nonnulla obseruetur, quæ exsequitur sigillatim. Nam de vomitorijs agens lib. 4. cap. 4. præcæteris commendat florum geniste drachmas duas in decocto quodam sumptas, vel seminis lathyris decem duodecimue grana à putaminibus delibrata, tusaque & in ovo forbilit deuorata. Vel Hellebori albi quantitatem non maiorem drachma, decoctam vsque ad medietatem ferme, quæ omnia præparandi modum docet ibidem.*

E *De balneo differit cap. 5. & ostendit vsum eius non raro noxium esse, nec adhibendum, nisi seruatis seruandis, quæ illic exsequitur.*

De iuf

De suffumigatione agit *capite sexto* & hanc docet non adhibendam, nisi caput & corpus ante expurgatum fuerit: & non nisi tempore matutino, quando ventriculus à cibo vacuus est. laudat suffimentum Berenices, quod Aëtius immundos spiritus ex quorundam sententia scribit arcere *ser. 13 cap. 119.*

De linimentis disserit *capite octavo.* & ea videtur habere pro tutiore remedio, quam suffitum, balnea, aut vomitoria. Denique *cap. 9.* disputat de simplicibus, ac nonnullis compositis medicamentis, sua facultate veneficium curantibus, eorumque qualitates explicat, quæ nos hac ipsa sectione iam recensuimus.

Circa hæc alexipharmaca non est contemnendum, quod And. Celsipinus in *Peripatetica inuestigat. demonum cap. vltim.* admonuit his verbis, *Quoniam quæ vehementer excedunt in qualitatibus (frigoris, calorisque) corpora nostra sunt corruptiva, non minus quam venena: ideo ea selegerunt medici aduersus veneficia, quæ, aliquam partem haberent natura nostra familiarem, quæ corpora nostra tuerentur, dum venena depellerent. Quæ huiusmodi facultatem habere comperita sunt, amuleta & alexipharmaca appellata, ut totius substantiæ proprietate id consecuta. plurima per experientiam inuenta, & longo usu confirmata. Ex his autem ea maxime opportuna sunt censenda, quæ spirituosam & multam essent huiusmodi vim: tum quia intimius penetrant, tum quia cum spiritibus committunt. Sic enim & permisceri, atque eos alterare possunt aut pellere.] in quibus verbis quædam inuolutius dicta. Nam non omnia alexipharmaca totius substantiæ proprietate veneficio repugnant. nec etiam*

A credendum, quæ magis spirituosæ sunt, idcirco magis cum spiritibus (h. dæmonibus, nam de his loqui docent sequentia) conuenire. quod enim pellantur illis, potius argumento est pugnam cum spiritibus illis. Nec dæmonum ista expulsio directe fit physica operatione in ipsum spiritum agente, ut & ego iam ostendi, & de hac re disputans Bapt. Codronchus *d. l. 4. c. 9.* erudite explicuit, cuius summam hæc est sententia: pharmaca huiusmodi antidæmonica efficacitatem nonnullam habere contra maleficia & ipsos dæmones, etiam vsque ad eorum expulsionem.

B Sed non conuenire modicos, in reddenda modi ratione. Quatuor enim modos solere adferri. 1. etiam res sensibiles, ut fumus, herbæ, &c. sua virtute nequeant vexationem à dæmone homini illatam repellere, mitiorem tamen ac leniorem posse reddere: ita ut si molestia, quæ à dæmone infertur, sit parua ac leuis, eam penitus res exteriores queant auferre (intellige, si non duntaxat à causis naturalibus, quibus solus dæmon vsus, profluxerit) non in dæmonem, sed in dæmoniacum agendo, eo ipso quod ex rebus illis adhibitis, opposita dispositio introducatur illi, quam dæmon expetit, aut indidit. (sic Richard. de Mediaul. quodl. 3. q. 8.) 2. quod quæcumque fiunt circa corpora oblecta, dæmones accipiunt ut facta & vergentia in ipsorum despectum ac ludibrium, maxime si sint irrifua vel afflictiua, ut sunt flagra, ite omnia fæda & amara & similia. quare cum sint intollerantes iniuriæ, malunt fugere, & à molestia inferenda desistere. 3. quod cum ista interdum sint signa recedatoria & pœnarum, quas huius, memoriam ingerant, ab ijs dæmones valde abhorrent, eaque vehementer dete-

stantur : ideoque in fugam facile per hæc conuertuntur. verbi gratia , sulphur cum igne signum est carceris infernalis, ruta amari cruciatus Christi: thus in igne positum representat orationes ex charitate accensa nascentes. 4. modus quem iudicat magis consentaneum veritati, est: quod res huiusmodi pie ac religiose adhibita, tanquam instrumentum diuinæ iustitiæ, in dæmones agunt, illosque ab humanis corporibus detrudunt, & eorum effectus, eorumque opera venefica destruant ac remouent. Quibusdam enim rebus, Deus dedit virtutem vt si pie adhibeantur, tanquam instrumentum diuinæ iustitiæ, dæmonum effectus & opera venefica destruant ac remoueant: quibusdam enim rebus Deus indidit vim & qualitatem quandam moralem dæmones compellendi & eijcendi, & energumenos iuuandi: quia consentaneum est iustitiæ diuinæ, pro infligenda malis spiritibus poena, eos rerum sensibilibus actioni subijcere: qua poena, dempta poena diuinæ visionis, nulla queat illis acerbior contingere. Debent tamen res istæ antequam adhibeantur benedici & exorcizari. precibus enim impetratur aliquid peculiaris energiæ, ob CHRISTI Sanctorumque merita, ne quantum velint, hi spiritus in exitu ac pulsione sua noceant oblectis. *Hæc ex Codroncho.*

Verum à me per epistolam rogatus Federic. Iameti, vir musices, poetices, & medicinæ laude vnus hoc æuo clarissimus, in quem simul Hippocrates, Homerus, Pindarus, & Orpheus renati videantur; humanissime, & doctissime respondit, anno superiore M. DC. Cal. Augusti: e cuius litteris ea decerpenda duxi, quæ ad hoc institutum nostrum faciunt: quæ ille

A longo vsu tanquam comprehensa habens, & è liquidissimis Medicinæ fontibus hausta, paucisque theorematibus explicata depromptit.

B *Remediorum naturalium, quæ deleterijs & maleficijs obstitunt, duæ sunt differentia: alia enim manifestis qualitibus id præstant, alia totius substantiæ proprietate, quæ neque ab elementorum qualitatibus, neque ab illorum materia, sed à se vna vires adipiscitur. Eorum porro, quæ totius substantiæ qualitate (nam de manifestis qualitatibus paulo post agemus) occultos & maleficos morbos oppugnant, alia communi, alia peculiari dote vigent. Communi quidem sphaeragii Lemnia, Bolus Armena, Lapis Bezoar, Dictamnus, Theriaca, Mithridatum, & cætera eiusdem generis Alexiteria: peculiari vero, quæcumque sunt abs te toto illo peculiari capite de remedijs naturalibus plene & luculenter descripta.*

C *Quibus adde, si placet, herbam Paridæ, quam nonnulli Solanum tetraphyllum appellant: quod ex eius caule medio quatuor folia erumpant decussatim digesta. Si enim huius herba semen in puluerem redactum, viginti continuis diebus, drachma pondere ieiuno propinetur: mentis alienationem & insaniam, non solum ex morbi diuturnitate & sauitia, sed etiam ex maleficio veneficioque contractam, discutit: auctore Matthiolo Dioscoridi interprete, Baptista Sardo, & Conrado Gesnero: qui in librum Galeni, vel (vt alij volunt) Dioscoridi, De paratu facilibus, Artidotum ex acinu herba Paridæ, & alijs simplicibus medicamentis, à Moibano paratum, sibi que ab eo missam commendat, aduersus omnia venena & maleficia præsentissimum. Aristolochiam rotundam ceteris venenis resistere, longam vero, aduersus angues & veneficia drachma pondere ex*

vino bibi. & illi, testis est Dioscorides. Recentiores medici tradunt huius sicca radice suffitam domum cacodamonas fugare, & hilares infantes reddere. Idem ferè Dioscorides asserit de verbenaca specie altera, quam ἰσπᾶν βοτάνω, hoc est, sacram herbam nominant. Ait enim, si qua spargatur per triclinium, in qua sacra herba mauret, letiores conuiuias fieri: eamque sacram vocari, quoniam in expiationibus ad amicta plurimum commendatur: quod a Plinio quoque refertur, Quid? quod & reuoluntiorum plerique, verbenaca decoctum pesti laborantibus exhibent, ἵσque conferre credunt: quod Dodonæus tamen improbat, existimatque hanc tehnam, hoc inuentum esse damonis, qui falsa pro veris, insalubria pro salutaribus, suo more supponat, & obrudat. Iam vero Hypericon, quam nonnulli fugam demonum appellant, emplastri modo renibus admota, frigidus, & maleficio deuinctos soluere dicitur.

Pythagoras Scillam in limine ianua suspensam, malimedica mēti noxam arcere memoria prodidit, teste Plinio & Dioscoride. Sanguis canis nigri parietibus illitus pellit maleficium. Idem efficit cor leporis pelli inuolutum & gestatum: & lupi dexter oculum. Quinetiam radix Bionia siccata, & collo appensa, & ricinus seu palma Christi a maleficiis & veneficiis hominibus securos reddunt. Nec minus est ad id efficax argentum viuum appensum, vel gestatum vel puluinarī subiectum. Lapis Aquila, quem Aetitem vocant, inclusus annulo, & gestatus, maleficia tollit.

Berillus & Magnes uxorem & virum inter se conciliant. Corallium item odia domestica & discidia componit, venenatis poculis vinculisque medetur, incantamenta dirasque deprecationes amouet. Cuius re

A testis est locupletissimus siue Orpheus, siue quis alius auctor est libelli de lapidibus, qui sub ipsius nomine circumfertur. Eodem auctore & Galactites lapis collo subnexus fascinationes prohibet: & Gagates suffitu ac nidore serpentes abigit. Quod Nicander & Nicandrum secutus Dioscorides confirmant. Hinc Marbodæo fortassis occasio data est scribendi Gagatem demonibus contrarium esse: quoniam Cacodamon humani generis hostis infestus serpens etiam in sacris litteris nuncupatur. Hac igitur sunt, qua peculiari & occulta proprietate maleficiis & occultis affectibus resistunt, quemadmodum & in manifestis morbis, per omnia comitiali morbo, hirundinum vstarum cinis angina, calculo hircinus sanguis, colico dolori cingulum è lupi intestino compactum, vulpecula pulmones asthmatis, totius substantia dissidio & discordia, quam ἀντιπαρὰ δεικνὸν nominant, aduersantur. Sed ea demum remedia vsurpanda erunt, si simplex & solitarii morbus fuerit: hoc est, si cum occultis perniciis inuaserit, purum fuerit corpus & integre sanum. Sin vero vel intemperie vel plenitudine quam ἀλλοδὲραν vocant, vel humoris vitio, qua ἰσχορμία dicitur, vel obstructione, vel alia causa præternaturam corpus laboret, nõ ante adferenda sunt remedia, qua totius substantia contrarietate maleficia profligat, quam vitia illa summoeris ἵσ remedijs, qua manifestis qualitibus, de quibus dictum est supra, morborum vim & acrimoniam hebetant & obtundunt. Si quidem præsentibus his malis, occulta medicamentorum facultates, quasi sepulta franguntur & hebescunt præclusisque & impediunt vijs, quibus iter est ad effectam sedem, eo non possunt integrè vobu peruenire. Quapropter hac mala statim per initia tollenda sunt, neglectisq; propemodum maleficijs proprijs indicationibus vnicique illorum conuenientibus remedijs medicandum. Ac intemperiem quidem urabimus calidam refrigerantibus, frigidam

calefa-

cal-facientibus, humidam siccantibus, siccam humectantibus : seruata semper contrariorum lege : sicut in libro methodi medendi preceptum est. Obstructionem vero expediemus detergentibus, incidentibus, & remnantibus medicamentis : Humorū vitiosi exuperantiam, purgatione vacuabimus.

Quod si plenitudinis signa apparuerint, nec quidquam eorum repugnet, quae sunt, in vena sectione obseruanda, sanguinem etiam per initia mittemus : nisi veneni suspicio adsit. Tunc enim nec ipso statim initio vena secanda erit : (alioquin venenum in venas traheretur, à quibus omni studio arceri atque excludi debet) sed post vomitus, & diuersiones, atque ubi nihil ipsius veneni in ventriculo & intestinis reliquum esse coniecerimus. Præterea reuelendus noxijs humoribus, quos dæmon vel maleficus homo in principes partes aduxerit, conuenient clysteres acres, & sudores prolekti balneis, æstuaris, guaiacina ebini, carca Parilla, vel China decocto. Denique si fractura vel luxatione instrumentorum structura permutata fuerit : fracta vel luxata pars quamprimum erit in naturalem formam, sedemque propriam reducenda. Huius constitutionis, & vi vnus cuiusque status condicioque feret, accommodatis : tum demum erit ad occultarum proprietatum opem confugiendum. Hæc habui (Vir Clar.) quae de remedijs naturalibus, quomodo mihi per me occupatis in aeternum licuit, differerem, quae si via & ratione stabili, confirmataque fuerint, non mediocriter conferent ad integram perfectamque cuiusvis malefici curacionem.]

Hæc ex doctissimi viri epistola instituto nostro commodissima nolui lectoribus non communicare, quibus hoc, qualecumque opus nostrum,

quam vtilissimum esse magnoperè desidero.

Porro quod illis addam non habeo, quæ ad amissam tam dedolata & exacta, adscribam dumtaxat de frequentissimo nostris temporibus maleficio pauca ex eo, quem paulò priùs laudauit Codroncho, qui de curatione sterilitatis & impotentiae agens, prætermittit quoddam spirituale & sacrum remedium : deinde subdit physica nonnulla. Prius ex Arabum schola desumptum, sed pium ac Christianum.

Nempe quod Isaac Arabs consuluit, vt coniuges peracta peccatorum suorum confessione, sacratissimum Christi Corpus, diebus solemnioribus potissimum sumant reuerenter, & postea osculentur inuicem in osculo pacis, & sacerdos illis benedicat, & postquam exemplo Tobiae triduo sese à venere abstinerint debitum coniugale persoluant. Quod si occulto Dei iudicio, vel aliqua coniugum culpa, veneficium non soluat, orationibus sedulis, ieiunijs, alijsque operibus pijs vacare debent, ad missam sæpius confugiant, peregrinentur ac sanctissimæ Virginis, vel aliquorum sanctorum limina visitent, frequenterque peccata Sacerdoti confiteantur, ac sacra vescantur Eucharistia, & exorcismis ab Ecclesia huic rei peculiariter dicatis religiose vtantur. Quoad naturalia propterea remedia, sciendum scribit, si aliqua manifesta qualitas in maleficio appareat, pharmacis aduersus eam efficacibus & benedictione munitis tutè ac vtiliter vti posse. Ideo (inquit) Cleopatra prodidit fel coruinum cum oleo sesamini mixtum, si ex eo vniuersum corpus lima-

tur, ligatos iuuare. Isaac scribit, quod si coniuges fel Zangarini pisci, secum habuerint in paropside iuniperi, & antequam somnum capiant, eos super carbone posito fumigentur, omnia veneficia euanescere. Nicola Florentinus laudat theriacam cum succo Hypericonis exhibitam, & Hypericon ad formam emplastri rebus appositum. Ioannes de Vigo ait, quod Picus avis asata vel elixata, habet virtutem soluendi maleficiatos. Alij cum Plinio volunt abrotinum oleo illitum, & cum vino sumptum non parum prodesse. Denique generalia remedia hic profunt quoque fere omnia. In quibus ego omnibus illud Haaci Christianum monitum semper praemitendum cenfeo. Nam quanta sit vis, & utilitas remedium Ecclesiasticorum sequens sectio demonstrabit.

Morale remedium videatur, quod Dionysius musicus Aegyptius prodiderat; Magia in rudes & male moratos vim esse aliquam, in Philosophia studiosos nullam. Sed hoc refellit Origenes lib. 6. contra Celsum, nam (vt scribit Maeragenes, Apollonij Thianæi magicis praestigij, & ludibrijs multi Philosophorum capti fuere, etiam ex nobilioribus, & inter hoc Ophitarum parens Euphranes.



SECTIO III.

De remedijs supernaturalibus diuinis seu Ecclesiasticis.



Hæc sola carent omni peccato & periculo, & à Christo, vel Apostolis eorumque successoribus fuere instituta: his, ante omnia vt vtantur homines, docendi monendiq; sunt. Hæc animæ profunt temper, corpori nunquam nocent; in penumero à morbis, & alijs maleficiorum noxis liberant, aut præferuant. Hæc sapientiores medici & Catholicè sentientes approbant, vt Ioan. Fernel. lib. 2. de addit. & Cornel. Gemma in Cosmocris. Bapt. Codronchus lib. de morb. venefic. Andr. Cæsalpinus Disq. de nat. demon. & alij. Nec raro cogitur dæmon à Deo, mendaci ex ore veritatem promere & ablegare hominem ad hæc Ecclesiastica remedia, quibus ipse vapulet. In valle quadam Cisalpina diœcesis Nouariensis destituebatur puella sensibus, sed & umbrarum spectris, quas sibi videre videbatur, reddebatur attonita ac similis stupenti: versabatur in vltimis fimbrijs huius, de qua loquimur vallis, mulier veratrix & saga, qua carminibus profitebatur sanare, qua apud alios insanabilia essent. magni ad eam concursu hominum consilij gratia & auxilij: & quamquam reclamarent nostri & scelus ostenderent, tamen illis abeuntibus adolescentula genitrix, affectu materno filiam mittit, consulitque muliercula de umbris, & remedium petit laboranti. Tū maga, adducit puellam ad illos (homines Societatis intelligebat) qui nuper apud vos versabatur: ab ijs petitæ opem. paret mater, filiam adducit itinere octo millium, idè exponit, ac responsum veneficæ: vtramq; adhibita peccatorum confessione, sacro se corpore Christi communitæ præcipiunt nostri: quo facto melius habuit adolescentula.] Benicius litteris Prouin. Mediol. Anni 1591.

Primum est remedium in hoc genere.